

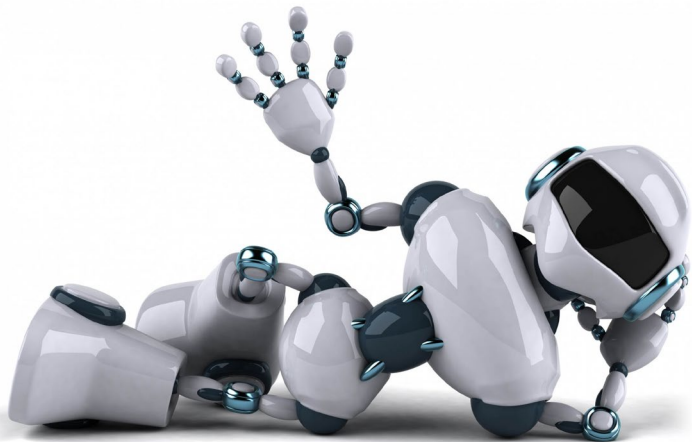
De “labour-light economy” en coöperatief ondernemen

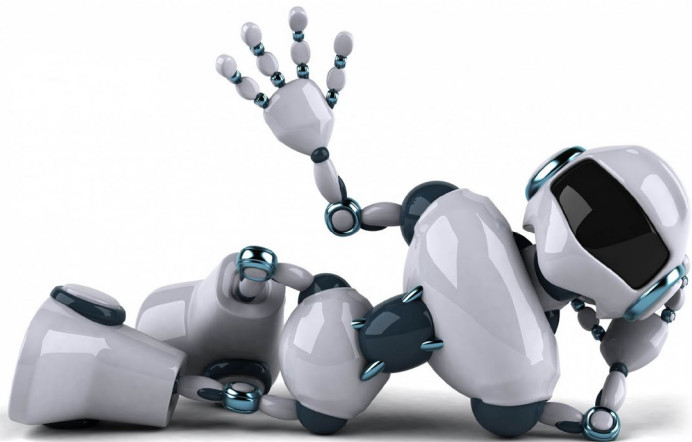
Luc Sels, Rector KU Leuven

1. Labour-light economy?

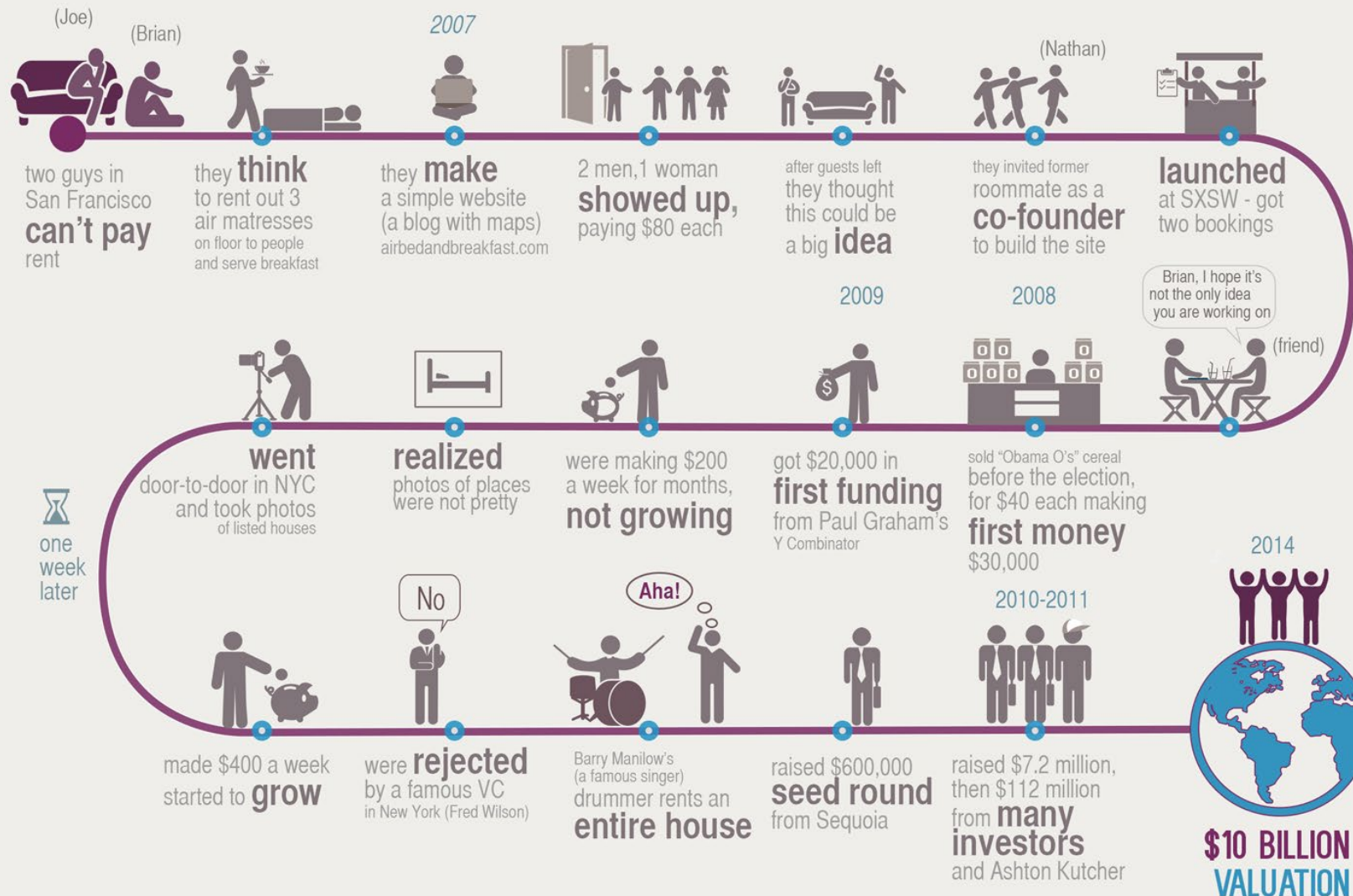

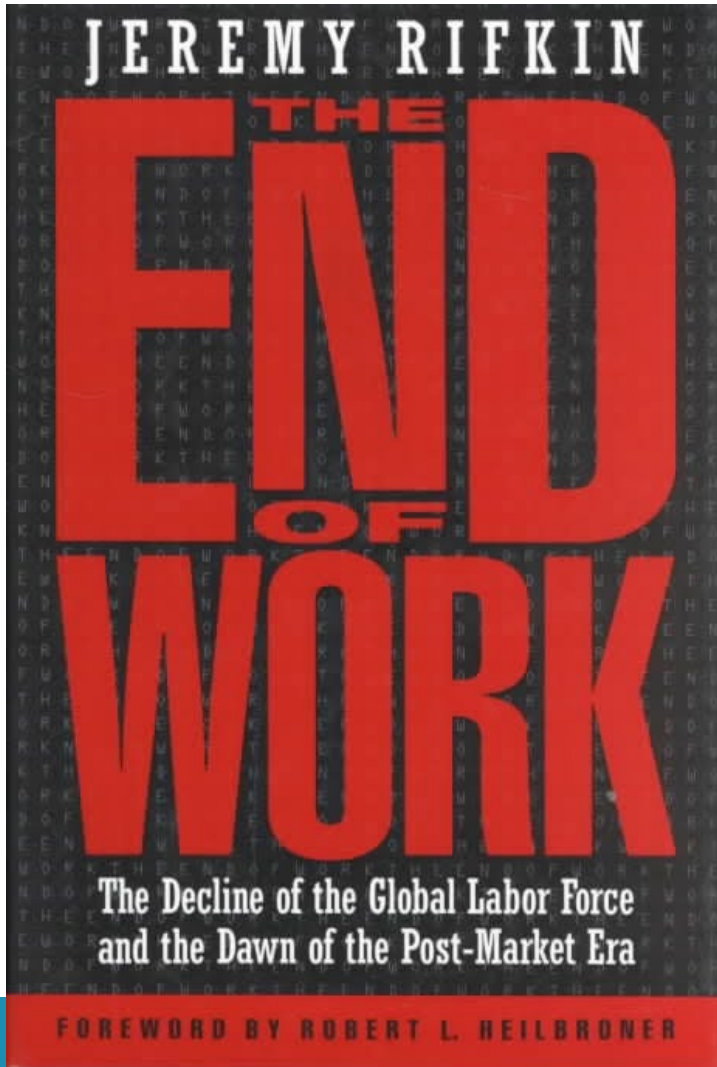
HOW AIRBNB STARTED

BY ANNA VITAL

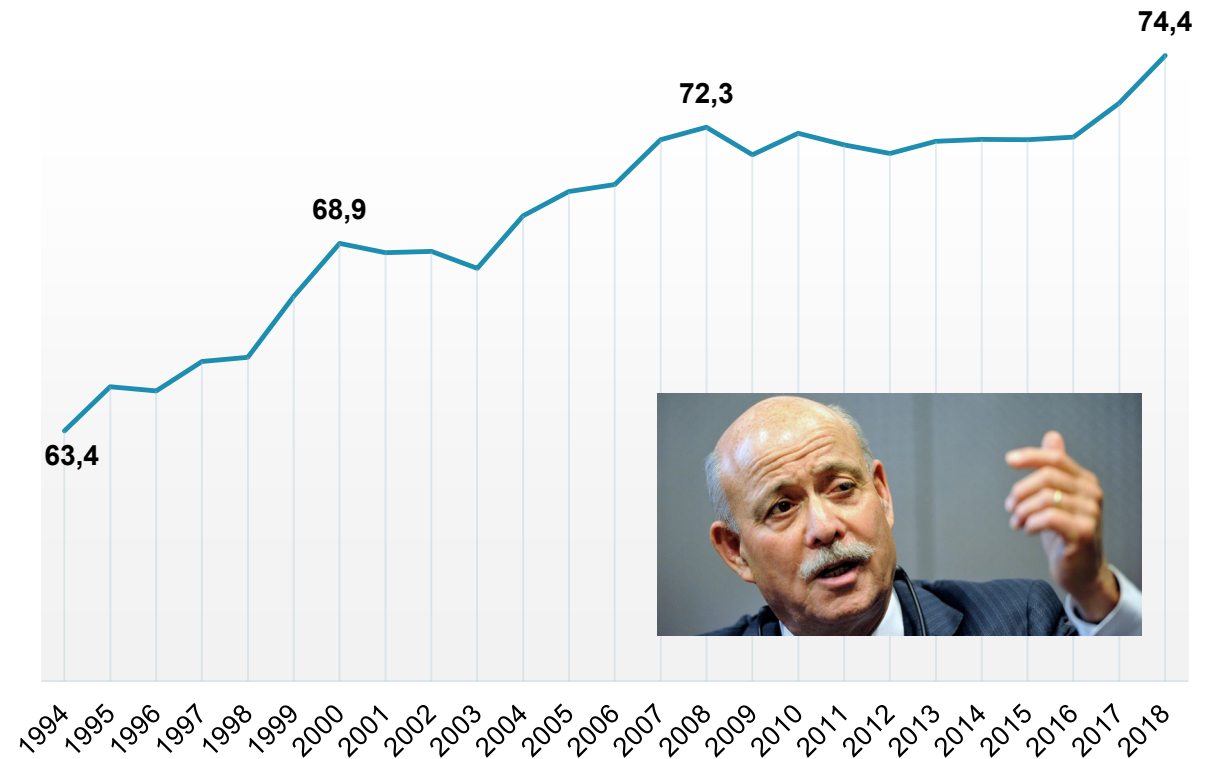
Or How 3 Guys Went From Renting Air Mattresses To A 10 Billion Dollar Company

Is het 'pessimisme' gerechtvaardigd?

Werkzaamheidsgraad Vlaams Gewest
1994-2018, 20-64 jaar

Frey & Osborne (Oxford University)

“Computerisability” of jobs

Onze digitale toekomst

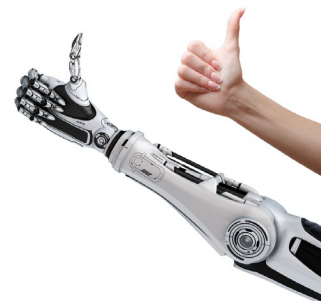
“Computerisability” of jobs (Frey & Osborne, 2016)

Computerisable – low probability

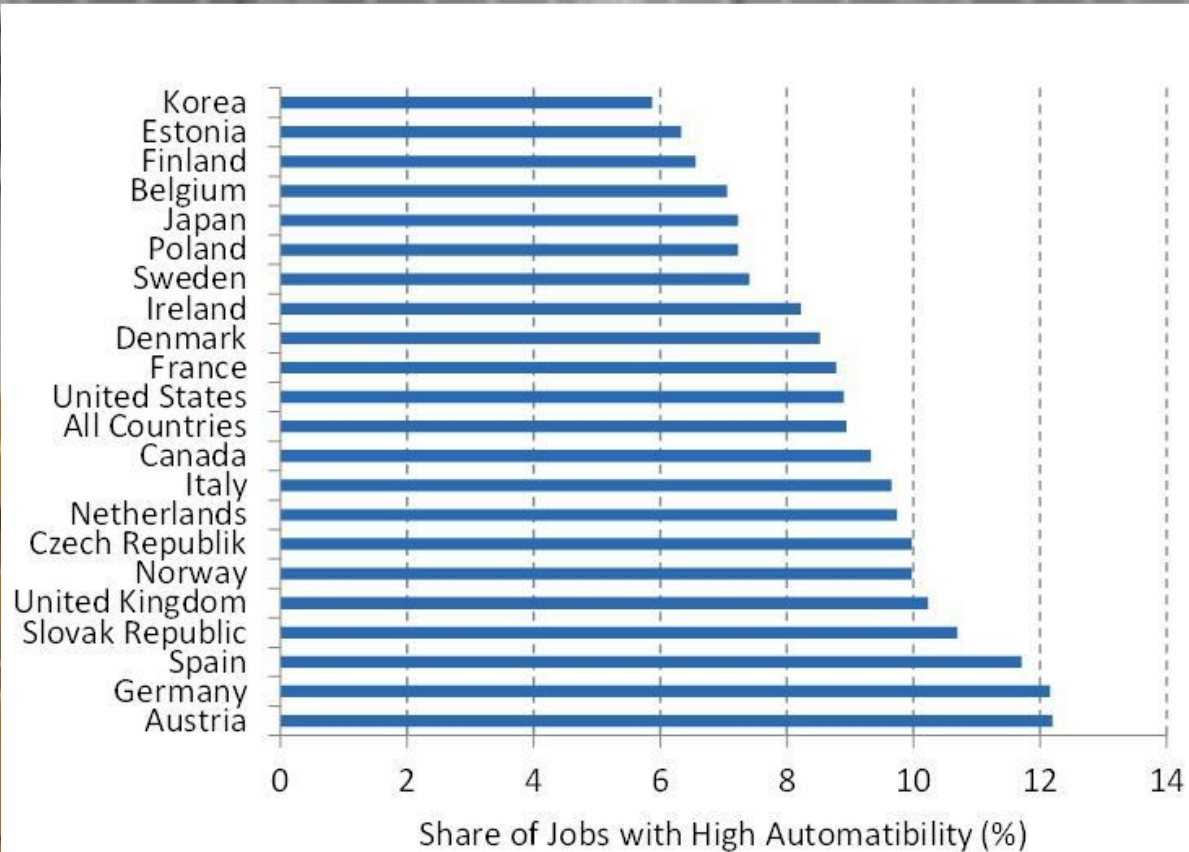
- Recreational Therapists
- First-Line Supervisors
- Mental Health Counselors
- Healthcare Social Workers
- Dietitians and Nutritionists
- Choreographers
- Sales Engineers
- Physicians and Surgeons
- Dentists, General
- Elementary School Teachers
- Human Resources Managers
- Computer Systems Analysts

Computerisable – high probability

- Umpires, Referees, ...
- Credit analysts
- Bookkeeping, Accounting, Auditing Clerks
- Models
- Insurance Claims, Policy Processing Clerks
- Data Entry Keyers
- Library Technicians
- Tax Preparers
- Watch Repairers
- Mathematical Technicians
- Sewers, Hand
- Telemarketers

Arntz, Gregory & Zierahn (OECD, 2016) Automatability of jobs

Source: Arntz, Melanie, Terry Gregory und Ulrich Zierahn (2016), The Risk of Automation for Jobs in OECD Countries: A Comparative Analysis, OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 189, Paris.

Disruptieve bedrijven, de nieuwe 'groten'

amazon

566.000 werknemers

132.000 werknemers

Google

88.110 werknemers

facebook

33.606 werknemers

UBER

16.700 werknemers

Menselijk gedrag, deel van het businessmodel

Corobot

Man is the lowest cost, 150 pound, nonlinear, all-purpose computer system which can be mass produced by unskilled labor.
-- A 1965 NASA, man-in-space report

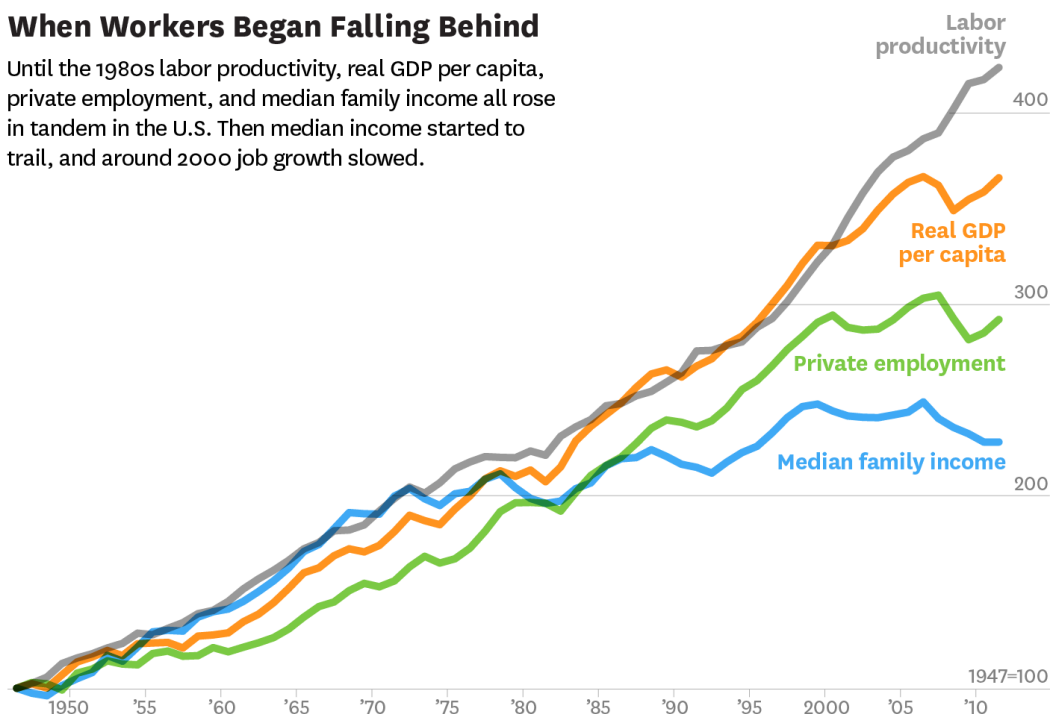

De grootste uitdagingen ...

The great decoupling

When Workers Began Falling Behind

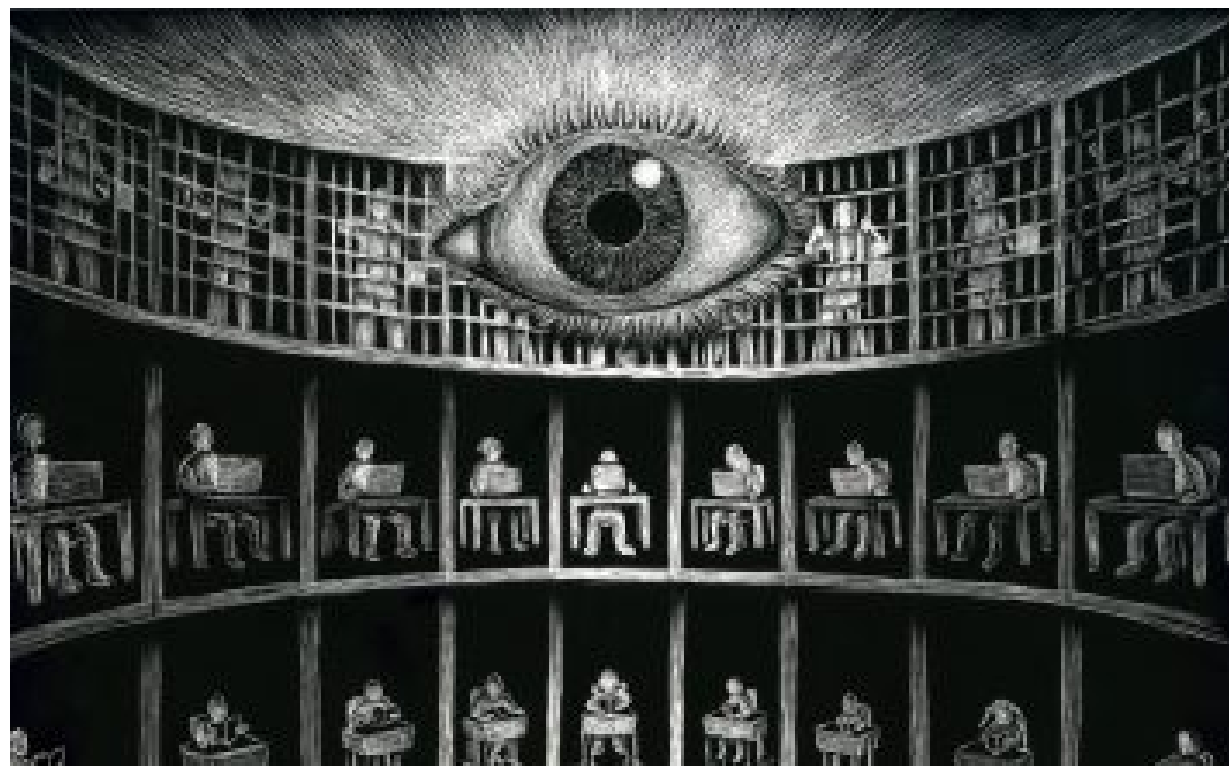
Until the 1980s labor productivity, real GDP per capita, private employment, and median family income all rose in tandem in the U.S. Then median income started to trail, and around 2000 job growth slowed.

SOURCE: FEDERAL RESERVE BANK OF ST. LOUIS; ERIK BRYNJOLFSSON AND ANDREW MCAFEE
FROM "THE GREAT DECOUPLING," JUNE 2015

© HBR.ORG

Surveillance capitalism

2. (Loop)banen in verandering

Langere loopbanen, sneller bijtanken

- Wie 52 jaar is, op 22 is beginnen werken en door mag tot 67, heeft nog een derde van het werkend leven voor zich
- Iemand die in de toekomst start op 25 en verwacht wordt te werken tot 70, is op 50 maar net voorbij de helft
- Niet meer volgen van opleiding is *nu* al vroege voorspeller van baanverlies
- Scholingsachterstand is een individueel en een sociaal risico
- Scholingsachterstand is een drijfkracht van andere sociaal verzekerde risico's

Loopbanen in verandering

1. Individualisering en flexicurity

- Externe arbeidsmobiliteit: van job naar employment security
- Flexicurity: ondersteuning transitie op de arbeidsmarkt
- Individuele verantwoordelijkheid

2. Gig economy

- Commission on Inclusive Property: “increasing numbers of workers find themselves in contractual relationships that do not guarantee hours worked or provide benefits such as paid vacation, sick days, or pension ... Major corporations have opted to use subcontracting to perform basic functions, and many workers are now classified as independent contractors, eroding basis labor-law protection”
- VS: 34% van de beroepsbevolking

Loopbanen in verandering

3. Uberisering

- Zijn Uberchauffeurs werknemers, met sociale rechten?
- Of zijn het micro-ondernemers?

4. Deeleconomie

- CozyCar, Flavr
- Cambio: “Ja, ik heb een auto. Maar alleen als ik ermee rij”
- Sympathiek, maar ...

5. Meer ‘polygame’ arbeidsrelaties

- Arbeidspooling, werkgeversgroepering
- Collegiaal in- en uitlenen

Deeleconomie

- Gebruikers delen bezittingen (bv. een kamer) met anderen, klanten hoeven geen gebruik te maken van speciaal voorziene infrastructuur (bv. hotels)
- Economisch effect kan positief zijn: lagere prijs overnachting → meer toeristen + hogere uitgaven andere delen van de reis (directe jobdestructie, indirecte jobcreatie)
- Variant: prosumentisme → (kleinschalige) productie door consumenten (groene stroom, zelfgebrouwen bier, zelfgekweekte groenten, bereide maaltijden, ...) gefaciliteerd door online platform

Uitdagingen

1. Sociale bescherming

- Geen sociale bescherming, noch van de overheid, noch van het P2P-bedrijf
- P2P-economie ondergraaft traditionele financiering sociale zekerheid, maar heeft tegelijk sterke sociale zekerheid nodig

2. Toenemende ongelijkheid

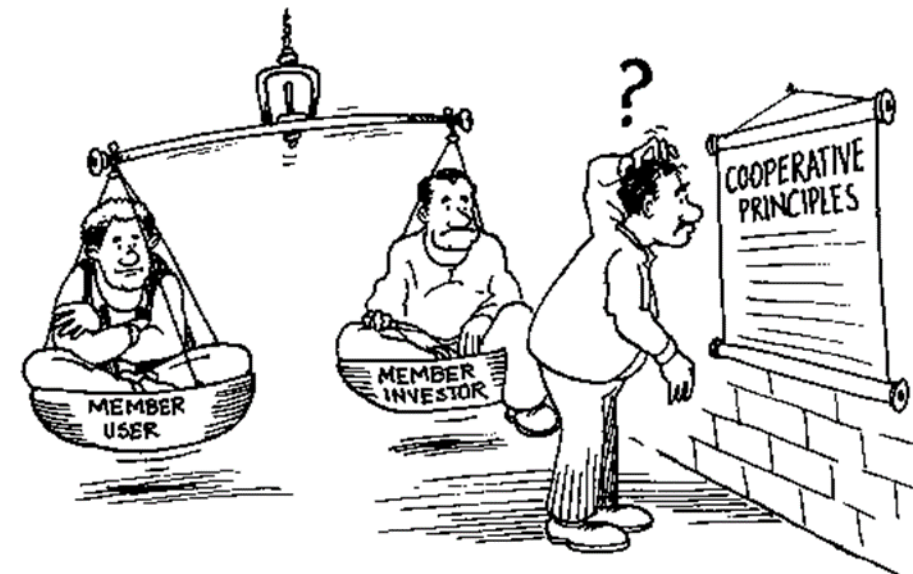
- Wie niets heeft, kan ook niets delen
- Inkomsten deeleconomie vloeien naar bemiddelde groep
- Neerwaartse druk op lage lonen, bv. door Taskrabbitt

3. Coöperatief ondernemen

Eigenschappen van een coöperatie

1. Een (a) autonome organisatie van personen (b) die zich vrijwillig verenigen om (c) hun gemeenschappelijke economische, sociale en culturele behoeften en ambities te behartigen (d) door middel van een onderneming waarvan ze (e) samen eigenaar zijn en die ze (f) democratisch controleren
2. Vennoten hebben meerdere petjes op
 - Investeerder-eigenaar
 - Controleur
 - Gebruiker (consument / producent)
3. Democratisch bestuur: één lid = één stem

Doelstellingen

- **Aankoopcoöperaties** - Consumenten of bedrijven die door gezamenlijke aankoop een sterkere onderhandelingspositie en billijke prijs nastreven (bv. gezamenlijke aankoop stookolie voor gezinnen, machines door boeren, ...)
- **Producentencoöperaties** - Behoren toe aan producenten van goederen en diensten. Zorgen voor verdere verwerking van hun producten of diensten, organiseren sterkere marketing of realiseren grotere toegang tot de markten (bv. zuivelcoöperaties, coöperatieve veilingen en coöperaties van zelfstandige en creatieve beroepen)
- **Werknemerscoöperaties** - Behoren toe aan werknemers die hun eigen onderneming beheren en een eerlijke bezoldiging voor hun arbeid nastreven (bv. coöperaties waarin ICT-professionals samenwerken, coöperaties in de bouwsector, coöperatieve drukkerijen)
- **Multistakeholdercoöperaties** - Behoren toe aan verschillende stakeholders (bv. werknemers, producenten, consumenten, lokale overheden, lokale ondernemingen). Een voorbeeld hiervan is een energieleverancier waarvan consumenten, producenten en distributeurs vennoot zijn

Interacties tussen marktactoren

1. Een coöperatie wordt doorgaans opgericht bij:
 - Marktfalen: monopolie- of oligopolievorming, informatie-asymmetrie, ...
 - Afwijkende preferenties, waaraan noch de markt noch de overheid beantwoorden
2. Eigendomsrechten in handen van de “zwakkere” partij
 - Boeren in een producentencoöperatie (t.a.v. grote distributieketens)
 - Consumenten in coöperaties die zich toeleggen op hernieuwbare energie (t.a.v. grote marktspelers zoals Engie-Electrabel)

De coöperatie

Een stabilisator in de freelance economy?

1. Freelancers verenigen zich in coöperatie o.b.v. gezamenlijke behoeften om
 - meer marktmacht te hebben
 - een aangepaste oplossing op maat van hun behoeften te regelen
 - medezeggenschap en controle over deze oplossing te hebben
2. Gezamenlijke behoeften van freelancers beantwoorden:
 - Toegang tot sociale zekerheid
 - Stabiliteit
 - (Aangepaste) administratieve ondersteuning
3. Onevenwichtige machts-/marktrelaties corrigeren

1. Coöperatieve structuur voor projectbegeleiding en –beheer
 - Freelancers ondersteunen bij administratief beheer van professionele activiteiten
 - Leden werken autonoom en leveren prestaties voor klanten in uiteenlopende sectoren
 - Alternatief voor individuele ondernemerschap o.b.v. solidariteit en samenwerking
 - 75.000 leden, in België en 8 andere Europese landen
2. Nadruk op collectief belang, niet op winst: winstmarges herinvesteren in nieuwe diensten
3. Financiering:
 - Gebruikers tekenen in op jaarlijks coöperatief aandeel van 30€ (d.i. bijdrage aan kapitaal, behoud investeringscapaciteit, risicodekking)
 - Percentage afhouden op bedragen die gefactureerd worden aan de klant (6.5 % op het bedrag exclusief btw) met oog op o.a. garantiefonds voor de leden
4. Democratische werking: algemene vergadering van vennoten kiest de raad van bestuur

1. Coöperatieve van fietskoeriers

- Dagelijkse leverdienst met verse producten tussen lokale bio-handelaars en hun klanten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Kringlooplogica: inzameling en hergebruik van grondstoffen

2. Werknemerscoöperatie: in dienst en toch mee beslissen

- Fietskoeriers hebben duurzame baan met eerlijk loon
- Maar nemen ook deel aan de ontwikkeling van het bedrijf

3. Financiering en bestuur

- Geld dat de coöperatie verdient wordt eerst besteed aan kosten en salarissen
- Wat overblijft kan uitgekeerd worden als winst aan de medewerkers
- Medewerkers beslissen samen over het beleid en stellen de coördinator, manager of directeur aan

1. Coöperatieve van thuisverplegers

- Professionele zelfstandige groepspraktijk
- Persoonlijk, interdisciplinair, gespecialiseerd (verpleegkundigen met voortgezette opleidingen)
- Verpleegkundige zorg thuis of in service flat

2. Waarom een coöperatie?

- Werken met gemotiveerde mensen
- Vereniging en samenwerking: voorbij het “zelfstandige”-model
- Eigendom en controle van organisatie, ‘productiefactoren’, aangepaste dienstverlening, ...
- Delen van gezamenlijke werkingskosten, vervanging bij ziekte, schaalvergroting, administratieve last van de zelfstandige die vermindert, snel kunnen inspelen op nieuwe wettelijke initiatieven, vertegenwoordiging binnen andere organisaties, ...

1. Platformcoöperatie uit Victoria (British Columbia)

- Aantrekken en ter beschikking stellen van stock-foto's en stock-video's
- Bestuurd door de fotografen die hoog aandeel (50%) van royalties uit verkoop krijgen
- Resterende winst wordt ook verdeeld over de fotografen
- Drie klassen van vennoten: Class A (advisors, CEO), Class B (staff), Class C (fotografen)
- Elk lid heeft één stem, elke Class heeft minstens twee directors in de board

2. Waarom?

- Reactie op voortdurende acquisitiebewegingen in de markt
- Eigen coöperatieve als reactie op snel dalende vergoeding door de dominante spelers / sites
- Reactie tegen “bulk”-benadering, focus op selectiviteit en topfotografen
- 900 bijdragende leden, geselecteerd uit 10,000 applicaties

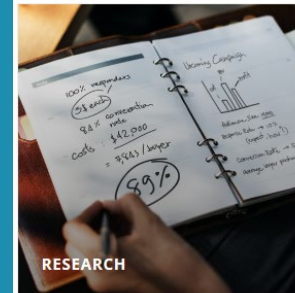
4. Kenniscentrum voor Coöperatief Ondernemen

KU LEUVEN

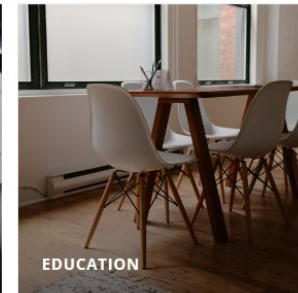
KENNISCENTRUM VOOR
COÖPERATIEF ONDERNEMEN

The Centre of Expertise for Cooperative Entrepreneurship (KCO - Kenniscentrum voor Coöperatief Ondernemen) is a research and teaching centre of the Faculty of Economics and Business. It aims to set cooperatives, as a value-laden organizational model striving for economic democracy, on the research map and in education.

[>> Read more](#)

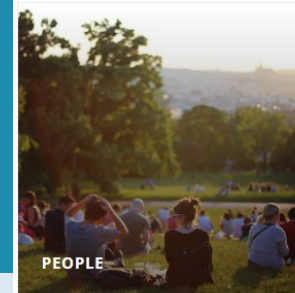
RESEARCH

EDUCATION

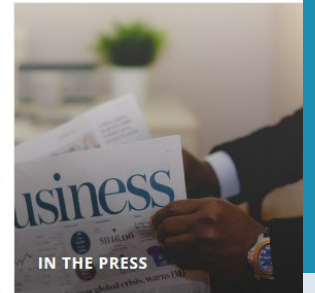
KCO FOR COOPERATIVES

PEOPLE

CALENDAR & NEWS

IN THE PRESS

CONTACT

KCO, Faculty of Economics and Business
Frédéric Dufays, Office HOGC 04.147
Naamsestraat 69, Box 3500
B-3000 Leuven
Tel: +32 16 37 30 52
frederic.dufays@kuleuven.be

PARTNERS

samen investeren
in welvaart
en welzijn

BOERENBOND
trouw aan land- en tuinbouw